

Skarbnica Ćwiczeń Terapii PediatricznejTM

Profesjonalna biblioteka gotowych
ćwiczeń logopedycznych dla dzieci

Artykulacja • Fonologia • Mowa czynna • Rozumienie mowy •
Rozwój słownictwa • Przetwarzanie słuchowe • Komunikacja społeczna

Copyright i zasady korzystania

1. Charakter materiału

Niniejsza Skarbnica Ćwiczeń Terapii Pediatricznej™ jest materiałem edukacyjnym i terapeutycznym stanowiącym wsparcie dla logopedów, terapeutów i nauczycieli w pracy z dziećmi.

2. Dozwolone użycie

- Używanie materiałów podczas sesji indywidualnych.
- Używanie materiałów podczas zajęć grupowych.
- Planowanie i dokumentowanie terapii.
- Dostosowywanie zadań do potrzeb dziecka.

3. Niedozwolone

- Sprzedaż materiałów lub ich części.
- Udostępnianie plików osobom trzecim bez zgody.
- Publikowanie fragmentów jako własnych.
- Masowe kopiowanie i dystrybucja.

4. Ważna uwaga kliniczna

Dobór ćwiczeń powinien uwzględniać diagnozę, wiek dziecka, poziom rozwoju, profil sensoryczny, czas koncentracji oraz cele terapii.

Spis treści

Wprowadzenie 00–03

01 Moduł
Artykulacja 04–10

02 Moduł
Fonologia 11–17

03 Moduł
Mowa czynna 18–24

04 Moduł
Rozumienie mowy 25–30

05 Moduł
Rozwój słownictwa 31–36

06 Moduł
Przetwarzanie słuchowe .. 37–42

07 Moduł
Komunikacja społeczna .. 43–49

Układ każdej karty ćwiczenia

Cel

Materiały

Instrukcja

Stopniowanie

Adaptacje

Obserwacja

Jak korzystać ze Skarbnicy

1.

Wybierz obszar

dopasuj moduł
do celu terapii

2.

Oceń poziom dziecka

dobierz trudność,
tempo i długość
zadania

3.

Poprowadź ćwiczenie

korzystaj z instrukcji
i materiałów

4.

Zapisz obserwacje

zwróć uwagę na reakcję
dziecka, skuteczność
wskazówek i potrzebne
adaptacje

Legenda ikon

Cel

Materiały

Instrukcja

Poziom
trudności

Adaptacja

Obserwacja

MODUŁ 01

ARTYKULACJA

Ćwiczenia z tego modułu wspierają wywoływanie, utrwalanie i automatyzację prawidłowej realizacji głosek. Zadania prowadzą od prostych prób wzrokowo-ruchowych do użycia głoski w słowie i zdaniu.

W tym module

- 05 Lustro dźwięku
- 06 Detektyw głosek
- 07 Drabina artykulacyjna
- 08 Polowanie na słowa
- 09 Zdania z głoską
- 10 Artykulacyjna misja obrazkowa

Ćwiczenie – Artykulacja

Lustro dźwięku

Cel

Utrwalanie prawidłowego ułożenia narządów mowy dla wybranej głoski.

Materiały

Lusterko, obrazki z głoską docelową, znaczniki lub żetony.

Instrukcja

- 1 Terapeuta modeluje ruch narządów mowy i sposób realizacji głoski.
- 2 Dziecko obserwuje siebie w lustrze i naśladuje układ ust, języka i żuchwy.
- 3 Po poprawnej próbie przechodzimy do sylab, wyrazów i krótkich połączeń.

Stopniowanie trudności

Izolacja → sylaba → wyraz → krótkie zdanie.

Adaptacje

Krótsze serie, dodatkowa podpowiedź wzrokowa, wolniejsze tempo, wybór jednej pozycji artykulacyjnej na raz.

Obserwacja

Zwróć uwagę na precyzję ruchu, samokontrolę w lustrze, potrzebę podpowiedzi oraz trwałość poprawnej realizacji.

Ćwiczenie — Artykulacja

Detektyw głošek

Cel

Rozpoznawanie i lokalizowanie głoski docelowej w materiale językowym.

Materiały

Karty obrazkowe, żetony, lupa papierowa lub wskaźnik.

Instrukcja

1. Dziecko nazywa obrazek lub słucha słowa wypowiedzianego przez terapeutę.
2. Zadaniem dziecka jest wykryć, czy słyszy głoskę docelową.
3. Jeśli głoska występuje, dziecko wskazuje jej miejsce: początek, środek albo koniec wyrazu.

Stopniowanie trudności

Dwie opcje → kilka opcji → samodzielne określanie pozycji głoski.

Adaptacje

Mniejsza liczba obrazków, wybór spośród dwóch odpowiedzi, dodatkowe powtórzenie słowa.

Obserwacja

Zwróć uwagę na analizę słuchową, poprawność lokalizacji głoski i tempo odpowiedzi.

Drabina artykulacyjna

Cel

Systematyczne przechodzenie od prostszych do trudniejszych poziomów użycia głoski.

Materiały

Plansza drabiny, karty z sylabami, wyrazami i zdaniami, klamerki lub znaczniki.

Instrukcja

1. Każdy szczebel drabiny odpowiada kolejnemu poziomowi trudności.
2. Dziecko wykonuje próbę na danym poziomie i przechodzi wyżej po poprawnej realizacji.
3. W razie trudności wracamy o jeden poziom i ponownie wzmacniamy poprawny wzorec.

Stopniowanie trudności

Głoska w izolacji → sylaby → wyrazy → zdania → krótka wypowiedź.

Adaptacje

Mniejsza liczba szczebli, większa liczba powtórzeń, dodatkowy model ustny lub wizualny.

Obserwacja

Monitoruj stabilność poprawnej artykulacji, odporność na zmęczenie i potrzebę cofania do łatwiejszego poziomu.

5

Krótką wypowiedź

4

Zdania

3

Wyrazy

2

Sylaby

pa pe pi

1

Głoska w izolacji

Polowanie na słowa

Cel

Utrwalanie prawidłowej realizacji głoski w słowach poprzez aktywne wyszukiwanie.

Materiały

Zestaw obrazków lub kart, plansza, koszyczek na zdobyte słowa.

Instrukcja

1. Rozłóż obrazki na stole lub planszy.
2. Dziecko wyszukuje tylko te słowa, które zawierają głoskę docelową i nazywa je poprawnie.
3. Poprawnie wypowiedziane słowa trafiają do koszyczka lub na listę zdobytych elementów.

Stopniowanie trudności

Rozpoznawanie → nazywanie → tworzenie krótkich połączeń wyrazowych.

Adaptacje

Ograniczenie liczby kart, wskazówki obrazkowe, możliwość powtórzenia po modelu.

Obserwacja

Zwróć uwagę na dokładność twprowy, samodzielność wyboru i utrzymanie koncentracji.

Zdania z głoską

Cel

Przenoszenie prawidłowej artykulacji głoski do poziomu zdań.

Materiały

Karty wyrazowe, ilustracje sytuacyjne, paski zdań.

Instrukcja

1. Dziecko wybiera słowo z głoską docelową.
2. Następnie układa z nim krótkie zdanie lub kończy zdanie rozpoczęte przez terapeutę.
3. Po poprawnym wypowiedzeniu można rozbudować zdanie o kolejne informacje.

Stopniowanie trudności

Jedno słowo w zdaniu → dwa słowa z głoską → samodzielne krótkie wypowiedzi.

Adaptacje

Gotowe początki zdań, wybór spośród dwóch ilustracji, model terapeuty przed samodzielną próbą.

Obserwacja

Monitoruj poprawność głoski w dłuższej wypowiedzi, tempo mowy i wpływ obciążenia językowego na jakość realizacji.

Artykulacyjna misja obrazkowa

Cel

Automatyzacja głoski docelowej poprzez zadania obrazkowe wymagające nazywania, wyboru i krótkiego komentowania.

Materiały

Zestaw kart obrazkowych, plansza lub ścieżka z zadaniami, znaczniki, żetony lub kostka.

Instrukcja

1. Dziecko przechodzi przez kolejne pola misji i wykonuje zadanie przypisane do obrazka.
2. Może nazwać obrazek, wskazać głoskę w słowie, ułożyć krótkie zdanie albo odpowiedzieć na pytanie terapeuty.
3. Za poprawne wykonanie zadania zdobywa punkt, żeton lub przechodzi do kolejnego etapu.

Stopniowanie trudności

Nazywanie → określanie pozycji głoski → zdanie → krótki komentarz.

Adaptacje

Mniejsza liczba pól, wybór spośród dwóch odpowiedzi, podpowiedzi wizualne, wolniejsze tempo.

Obserwacja

Zwróć uwagę na poprawność realizacji głoski, samodzielność odpowiedzi i utrzymanie koncentracji w dłuższej sekwencji.

MODUŁ 02

FONOLOGIA

Ćwiczenia z tego modułu wspierają rozróżnianie, porównywanie i porządkowanie wzorców dźwiękowych oraz świadome użycie poprawnych form wyrazowych. Zadania prowadzą od kontrastu fonologicznego do użycia poprawnych form w zdaniu.

W tym module

- 12 Pary minimalne
- 13 Słucham i rozróżniam
- 14 Napraw słowo
- 15 Fonologiczne pudełka
- 16 Które słowo pasuje?
- 17 Droga od kontrastu do zdania

Pary minimalne

Cel

Uświadamianie różnicy między dwoma wyrazami, które różnią się jedną głoską, oraz ćwiczenie poprawnego wyboru i nazywania.

Materiały

Pary obrazków lub kart wyrazowych, znaczniki, plansza do sortowania, ewentualnie lusterko.

Instrukcja

1. Terapeuta prezentuje dwa podobne wyrazy lub obrazki.
2. Dziecko słucha, wskazuje właściwy element i nazywa go poprawnie.
3. Następnie porównuje oba wyrazy i zwraca uwagę na różniącą je głoskę.

Stopniowanie trudności

Rozpoznanie → wskazanie → nazwanie → użycie w krótkim zdaniu.

Adaptacje

Mniej par na raz, dodatkowe podpowiedzi obrazkowe, wyraźniejszy model słuchowy, powtórzenia.

Obserwacja

Obserwuj, czy dziecko naprawdę słyszy kontrast, czy zgaduje, oraz jak radzi sobie z poprawnym nazywaniem.

Słucham i rozróżniam

Cel

Rozwijanie słuchowego rozróżniania podobnych głosek, sylab lub wyrazów.

Materiały

Nagrania lub wypowiedzi terapeuty, karty odpowiedzi, znaczniki, ilustracje wspierające wybór.

Instrukcja

1. Terapeuta wypowiada lub odtwarza dwa warianty dźwiękowe.
2. Dziecko wskazuje, który dźwięk, sylaba albo wyraz został usłyszany.
3. Po poprawnej odpowiedzi można przejść do serii kilku elementów lub krótkich kontrastów w zdaniu.

Stopniowanie trudności

Pojedyncze dźwięki → sylaby → wyrazy → krótkie frazy.

Adaptacje

Wolniejsze tempo, mniejsza liczba opcji, dodatkowe wsparcie obrazem lub gestem.

Obserwacja

Zwróć uwagę na koncentrację słuchową, trafność odpowiedzi i zmęczenie przy dłuższej serii.

Napraw słowo

Cel

Utrwalanie poprawnej formy wyrazu poprzez zauważanie i poprawianie błędnej realizacji.

Materiały

Karty z obrazkami, karty z poprawną i błędną formą, żetony, plansza "naprawione / do poprawy".

Instrukcja

1. Terapeuta celowo wypowiada wyraz poprawnie albo z błędem fonologicznym.
2. Dziecko decyduje, czy słowo jest poprawne, i w razie potrzeby je poprawia.
3. Następnie może dopasować poprawioną formę do właściwego obrazka lub użyć jej w krótkiej wypowiedzi.

Stopniowanie trudności

Ocena poprawności → poprawienie → dopasowanie → użycie w zdaniu.

Adaptacje

Mniej przykładów, wyraźny kontrast, wspólne powtórzenie, wsparcie obrazem.

Obserwacja

Monitoruj, czy dziecko rozpoznaje błąd, jak formułuje poprawną odpowiedź i czy utrzymuje poprawny wzorzec.

Fonologiczne pudełka

Cel

Porządkowanie wyrazów według wskazanej cechy fonologicznej, na przykład głoski początkowej, końcowej lub kontrastu.

Materiały

Pudełka lub pola do sortowania, zestaw kart obrazkowych, etykiety kategorii, znaczniki.

Instrukcja

1. Terapeuta wyjaśnia zasadę każdego pudełka lub pola.
2. Dziecko analizuje wyraz i odklada kartę do odpowiedniej kategorii.
3. Po zakończeniu wspólnie sprawdzają wybory i nazywają uporządkowane elementy.

Stopniowanie trudności

Dwie kategorie → kilka kategorii → samodzielne uzasadnienie wyboru.

Adaptacje

Większe obrazki, mniej kart, wyraźne etykiety, modelowanie pierwszych przykładów.

Obserwacja

Obserwuj sposób analizy słuchowej, poprawność sortowania i umiejętność wyjaśnienia decyzji.

Które słowo pasuje?

Cel

Wzmacnianie rozumienia i rozpoznawania wzorca fonologicznego poprzez wybór wyrazu pasującego do podanego kryterium.

Materiały

Karty wyrazowe lub obrazkowe, plansze wyboru, znaczniki odpowiedzi, ewentualnie paski zdań.

Instrukcja

1. Terapeuta podaje kryterium, na przykład tę samą głoskę początkową albo właściwy kontrast.
2. Dziecko wybiera spośród kilku opcji słowo, które pasuje do wzorca.
3. Następnie uzasadnia wybór albo używa wybranego słowa w krótkim zdaniu.

Stopniowanie trudności

Dwie opcje → trzy lub cztery opcje → samodzielne uzasadnianie.

Adaptacje

Mniej odpowiedzi, większy kontrast, wskazówki obrazkowe, wspólne powtórzenie polecenia.

Obserwacja

Zwróć uwagę na trafność wyboru, rozumienie kryterium i samodzielność uzasadnienia.

Wybierz słowo, które zaczyna się na głoskę „k”.

dom

kubek

kot

Dlaczego wybrałeś to słowo?

ser

chmura

auto

łódka

guzik

tulipan

Droga od kontrastu do zdania

Cel

Stopniowe przechodzenie od rozróżniania kontrastu fonologicznego do poprawnego użycia wyrazu w zdaniu.

Materiały

Plansza drogi lub ścieżki, karty z kontrastami, karty wyrazowe, paski zdań, znaczniki.

Instrukcja

1. Każdy etap ścieżki odpowiada kolejnemu poziomowi pracy z kontrastem.
2. Dziecko najpierw rozróżnia, potem wybiera, nazywa i ostatecznie używa poprawnej formy w zdaniu.
3. W razie trudności można cofnąć się do wcześniejszego etapu i ponownie utrwalić kontrast.

Stopniowanie trudności

Słuchanie → wybór → nazywanie → wyraz w zdaniu.

Adaptacje

Krótsza ścieżka, mniej kontrastów, model terapeuty, więcej powtórzeń.

Obserwacja

Monitoruj, czy poprawa utrzymuje się przy przechodzeniu na wyższy poziom zadania.

MODUŁ 03

MOWA CZYNNNA

Ćwiczenia z tego modułu wspierają budowanie wypowiedzi, rozwijanie samodzielnego języka oraz łączenie słów w coraz bardziej złożone komunikaty.

Zadania prowadzą od prostych odpowiedzi do krótkich opowiadań i parafraz.

W tym module

- 19 Rozbuduj wypowiedź
- 20 Kto? Co robi? Gdzie?
- 21 Opowiedz obrazek
- 22 Dokończ myśl
- 23 Historyjka w trzech krokach
- 24 Powiedz to inaczej

Rozbuduj wypowiedź

Cel

Rozwijanie umiejętności rozszerzania krótkiej odpowiedzi o dodatkowe informacje, takie jak kto, co, gdzie, kiedy i dlaczego.

Materiały

Obrazki sytuacyjne, karty pytań pomocniczych, paski zdań, znaczniki lub plansza.

Instrukcja

1. Dziecko rozpoczyna od pojedynczego słowa lub prostego zdania.
2. Terapeuta zadaje pytania pomocnicze, które zachęcają do dodawania kolejnych informacji.
3. Każda kolejna odpowiedź jest rozbudowywana, aż powstanie pełniejsza wypowiedź.

Stopniowanie trudności

Jedno słowo → proste zdanie → zdanie z dodatkowymi informacjami → krótka wypowiedź.

Adaptacje

Gotowe początki zdań, wsparcie obrazem, mniejsza liczba pytań, więcej czasu na odpowiedź.

Obserwacja

Zwróć uwagę na długość wypowiedzi, logiczne łączenie informacji i samodzielność dziecka.

KARTY PYTAŃ POMOCNICZYCH

Kto?

Co robi?

Gdzie?

Kiedy?

Dlaczego?

1

Dziewczynka.

2

Dziewczynka buja się.

3

Dziewczynka buja się na huśtawce w parku.

4

Dziewczynka buja się na huśtawce w parku w słoneczny dzień.

5

Dziewczynka buja się na huśtawce w parku w słoneczny dzień, a pies biega obok.

Kto? Co robi? Gdzie?

Cel

Budowanie prostych i bardziej rozwiniętych wypowiedzi poprzez łączenie informacji o osobie, czynności i miejscu.

Materiały

Karty osób, czynności i miejsc, ilustracje sytuacyjne, paski zdań, znaczniki lub plansza.

Instrukcja

1. Dziecko losuje lub wybiera trzy elementy: kto, co robi i gdzie.
2. Następnie układa z nich poprawną wypowiedź i wypowiada ją pełnym zdaniem.
3. W kolejnym etapie może dodać dodatkową informację albo odpowiedzieć na pytanie terapeuty.

Stopniowanie trudności

Dwa elementy → trzy elementy → zdanie rozwinięte → krótki opis.

Adaptacje

Mniej opcji do wyboru, gotowe początki zdań, wsparcie obrazem, model terapeuty.

Obserwacja

Zwróć uwagę na poprawność składni, dobór słownictwa i samodzielne łączenie informacji.

 + + = Dziewczynka jedzie na rowerze w parku.

 Chłopiec je zupę w kuchni.

KTO? **CO ROBI?** **GDZIE?**

Dziewczynka jedzie na rowerze w parku.

Chłopiec je zupę w kuchni.

Opowiedz obrazek

Cel

Rozwijanie umiejętności samodzielnego opisywania ilustracji poprzez nazywanie elementów, czynności i relacji.

Materiały

Obrazki sytuacyjne, karty pytań pomocniczych, paski zdań, znaczniki lub plansza.

Instrukcja

1. Dziecko ogląda ilustrację i nazywa to, co widzi.
2. Terapeuta może wspierać pytaniami: kto, co robi, gdzie, jaki, dlaczego.
3. W kolejnym etapie dziecko tworzy pełniejszy opis lub krótką wypowiedź o obrazku.

Stopniowanie trudności

Nazwanie elementów → jedno zdanie → kilka zdań → krótki opis sytuacji.

Adaptacje

Mniejsza liczba elementów na ilustracji, pytania pomocnicze, model pierwszego zdania, więcej czasu.

Obserwacja

Obserwuj bogactwo słownictwa, długość wypowiedzi, logiczność opisu i samodzielność dziecka.

KARTY PYTAŃ POMOCNICZYCH

Kto?

Co robi?

Gdzie?

Jaki?

Kiedy?

Dlaczego?

1

Chłopiec biegnie.

2

Chłopiec biegnie po parku z psem.

3

Chłopiec biegnie po parku z psem.
Dziewczynka czyta książkę na ławce.
Mama spaceruje z dzieckiem w wózku.
Na niebie lata latawiec.

Dokończ myśl

Cel

Ćwiczenie rozwijania wypowiedzi poprzez kończenie rozpoczętych zdań i logiczne dopowiadanie treści.

Materiały

Karty ze zdaniami początkowymi, ilustracje wspierające, paski zdań, znaczniki.

Instrukcja

1. Terapeuta rozpoczyna zdanie lub pokazuje kartę z początkiem wypowiedzi.
2. Dziecko kończy myśl ustnie, wybierając poprawne lub najbardziej logiczne uzupełnienie.
3. Następnie może rozwinąć swoją odpowiedź o dodatkowy szczegół.

Stopniowanie trudności

Jedno słowo → krótkie dokończenie → pełne zdanie → rozwinięta wypowiedź.

Adaptacje

Dwie gotowe odpowiedzi do wyboru, wsparcie ilustracją, model terapeuty, wolniejsze tempo.

Obserwacja

Zwróć uwagę na logiczność odpowiedzi, spójność wypowiedzi i samodzielne formułowanie myśli.

W parku...

bawią się dzieci.

Kiedy pada deszcz...

Lubię...

Na obrazku widzę...

Kiedy pada deszcz, zakładam kalosze.

W parku bawią się dzieci.

Historyjka w trzech krokach

Cel

Rozwijanie umiejętności opowiadania krótkiej historyjki z zachowaniem kolejności zdarzeń.

Materiały

Sekwencje obrazkowe, plansza z trzema polami, karty pytań pomocniczych, paski zdań.

Instrukcja

1. Dziecko ogląda trzy obrazki przedstawiające początek, środek i koniec zdarzenia.
2. Następnie układa je w odpowiedniej kolejności i opowiada, co się wydarzyło.
3. W kolejnym etapie może dodać szczegóły lub nazwać przyczynę i skutek.

Stopniowanie trudności

Ułożenie kolejności → jedno zdanie do każdego obrazka → pełna krótka historyjka.

Adaptacje

Mniej elementów, wyraźniejsze różnice między obrazkami, pytania naprowadzające, model pierwszej wypowiedzi.

Obserwacja

Obserwuj zachowanie sekwencji, użycie spójników oraz spójność całej wypowiedzi.

Najpierw wsadziłem nasionko do ziemi.

Potem podlewałem je każdego dnia.

Na końcu roślinka wyrosła i urosła duża.

KARTY PYTAŃ POMOCNICZYCH

Kto?

Co robi?

Gdzie?

Dlaczego?

Kiedy?

Co się stało potem?

Powiedz to inaczej

Cel

Ćwiczenie elastyczności językowej poprzez parafrazowanie, zamianę słów i formułowanie podobnych wypowiedzi.

Materiały

Karty ze zdaniami, ilustracje sytuacyjne, karty synonimów lub podpowiedzi, paski zdań.

Instrukcja

1. Terapeuta podaje zdanie lub pokazuje obrazek z podpisem.
2. Dziecko mówi to samo inaczej, używając innego słowa, prostszej formy albo rozwiniętej wypowiedzi.
3. W razie potrzeby korzysta z podpowiedzi obrazkowej lub karty słów.

Stopniowanie trudności

Pojedyncze słowo → proste zdanie → parafraza całej wypowiedzi.

Adaptacje

Dwie możliwe wersje do wyboru, karty pomocnicze, wspólne modelowanie, mniej przykładów naraz.

Obserwacja

Zwróć uwagę na zachowanie sensu, dobór właściwego słownictwa i samodzielność tworzenia parafrazy.

Auto jedzie szybko.

Samochód pędzi.

Dziewczynka jest wesoła.

Dziewczynka cieszy się.

MODUŁ 04

ROZUMIENIE MOWY

Ćwiczenia z tego modułu wspierają rozumienie poleceń, pytań i krótkich wypowiedzi.

Zadania pomagają dziecku lepiej analizować komunikaty, reagować na instrukcje i wybierać właściwe informacje z przekazu słownego.

W tym module

- 26 Słuchaj i wykonaj
- 27 Instrukcje wieloetapowe
- 28 Kto, gdzie, kiedy?
- 29 Prawda czy nie?
- 30 Posłuchaj i wybierz

Słuchaj i wykonaj

Cel

Rozwijanie rozumienia prostych poleceń oraz reagowania na komunikat słowny.

Materiały

Przedmioty lub ilustracje, plansza, karty poleceń, znaczniki.

Instrukcja

1. Terapeuta podaje krótkie polecenie dotyczące ułożenia, wskazania albo wykonania czynności.
2. Dziecko słucha i wykonuje zadanie bez dodatkowej podpowiedzi.
3. Następnie można zwiększyć liczbę elementów lub wprowadzić nowe typy poleceń.

Stopniowanie trudności

Jedno polecenie →
dwa elementy → polecenie
z miejscem lub kolorem.

Adaptacje

Mniej przedmiotów, wolniejsze tempo, możliwość powtórzenia polecenia, wsparcie gestem.

Obserwacja

Obserwuj trafność wykonania, czas reakcji i potrzebę dodatkowej podpowiedzi.

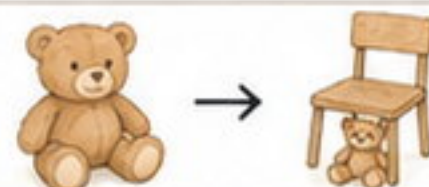
Przykłady poleceń

1

Włóż niebieski klocek do pudełka.

2

Położ misia pod krzesłem.

3

Postaw kubek na czerwonym klocku.

Instrukcje wieloetapowe

Cel

Ćwiczenie rozumienia i zapamiętywania poleceń złożonych z dwóch lub więcej kroków.

Materiały

Przedmioty do manipulacji, karty sekwencji, plansza, znaczniki lub lista kroków.

Instrukcja

1. Terapeuta wypowiada polecenie składające się z kilku etapów.
2. Dziecko słucha całego komunikatu i wykonuje kroki we właściwej kolejności.
3. Po udanym wykonaniu można wydłużyć sekwencję albo zmienić rodzaj czynności.

Stopniowanie trudności

Dwa kroki → trzy kroki → polecenia z cechą, miejscem lub kolejnością.

Adaptacje

Krótsze sekwencje, wolniejsze tempo, powtórzenie komunikatu, wsparcie planszą kroków.

Obserwacja

Zwróć uwagę na pamięć roboczą, zachowanie kolejności i samodzielność wykonania.

Kto, gdzie, kiedy?

Cel

Rozwijanie rozumienia pytań dotyczących osoby, miejsca i czasu oraz wyboru właściwej informacji.

Materiały

Ilustracje sytuacyjne, karty odpowiedzi, plansza pytań, znaczniki.

Instrukcja

1. Terapeuta prezentuje scenkę lub krótką wypowiedź i zadaje pytania: kto, gdzie, kiedy.
2. Dziecko wybiera lub wskazuje poprawną odpowiedź.
3. W następnym etapie może samodzielnie powtórzyć pełną informację.

Stopniowanie trudności

Jedno pytanie → dwa pytania → trzy pytania → pełna odpowiedź.

Adaptacje

Mniej opcji, wyraźne ilustracje, pytania zadawane osobno, możliwość powtórzenia treści.

Obserwacja

Obserwuj rozumienie pytań, trafność wyboru i łączenie informacji w pełną odpowiedź.

Kto?

Gdzie?

Kiedy?

Prawda czy nie?

Cel

Ćwiczenie rozumienia komunikatów poprzez ocenę, czy zdanie zgadza się z ilustracją lub sytuacją.

Materiały

Ilustracje sytuacyjne, karty zdań, znaczniki prawda / nie, plansza odpowiedzi.

Instrukcja

1. Terapeuta prezentuje obrazek oraz wypowiada lub pokazuje zdanie.
2. Dziecko decyduje, czy komunikat jest prawdziwy, czy niezgodny z ilustracją.
3. Następnie może uzasadnić swój wybór lub poprawić błędne zdanie.

Stopniowanie trudności

Jedno zdanie → kilka zdań → decyzja z uzasadnieniem.

Adaptacje

Wyraźny kontrast, mniej przykładów, karty z symbolami TAK / NIE, dodatkowe powtórzenie treści.

Obserwacja

Obserwuj rozumienie sensu wypowiedzi, trafność decyzji i próbę uzasadnienia odpowiedzi.

Chłopiec idzie w deszczu z czerwonym parasolem.

PRAWDA

NIE

Kot siedzi pod stołem.

PRAWDA

NIE

Kot śpi pod stołem.

PRAWDA

NIE

Posłuchaj i wybierz

Cel

Rozwijanie rozumienia krótkich komunikatów poprzez wybór ilustracji, przedmiotu lub odpowiedzi zgodnej z usłyszaną informacją.

Materiały

zestawy po 3–4 ilustracje, krótkie zdania lub opisy, opcjonalne żetony.

Instrukcja

1. Terapeuta pokazuje dziecku 3 ilustracje.
2. Terapeuta podaje krótką informację. Np.: „Pokaż dziecko, które pije wodę.”
3. Dziecko wskazuje właściwy obrazek.
4. Jeżeli poziom językowy dziecka na to pozwala, terapeuta pyta: „Skąd wiesz?”

Stopniowanie trudności

jedna informacja →
dwie informacje →
relacja → krótki opis

Adaptacje

mniej ilustracji, większe różnice między nimi, krótsze komunikaty

Obserwacja

wybiera po jednym komunikacie, potrzebuje powtórzenia, rozumie cechy, rozumie relacje, uzasadnia wybór

POSŁUCHAJ: _____

MÓJ WYBÓR:

☐ 1☐ 2☐ 3

MODUŁ 05

ROZWÓJ SŁOWNICTWA

Nie tylko znać słowo —
rozumieć je, łączyć i używać.

Rozwijanie słownictwa poprzez budowanie znaczeń, kategorii, cech, relacji i kontekstu użycia.

Znajomość słowa to więcej niż umiejętność powtórzenia jego nazwy. Dziecko powinno stopniowo wiedzieć: co dane słowo oznacza, do jakiej kategorii należy, jakie ma cechy, z czym się łączy, kiedy można go użyć.

Nowe słowo powinno pojawić się wielokrotnie i w różnych kontekstach. Jednorazowe nazwanie obrazka nie oznacza jeszcze utrwalonego słownictwa.

W tym module

- 32 Sieć słów
- 33 Kategorie
- 34 Opisz bez nazywania
- 35 Przeciwności i cechy
- 36 Słowo w kontekście

Sieć słów

Cel

Pogłębianie znajomości słowa poprzez łączenie go z kategorią, cechami, funkcją i skojarzeniami.

Materiały

jedno słowo lub obrazek centralny, karta pracy z czterema polami.

Instrukcja

1. Nazwij słowo.
2. Zadaj jedno pytanie naraz.
3. Zapisz lub narysuj odpowiedź.
4. Na końcu poproś dziecko, aby powiedziało wszystko, co teraz wie o słowie.

Stopniowanie trudności

dodatkowe pytania: Gdzie można to znaleźć? Z czego jest zrobione? Do czego jest podobne? Czym się różni od...?

Adaptacje

podawać dwie możliwe odpowiedzi

Obserwacja

zna nazwę, podaje cechę, rozumie funkcję, wskazuje kategorię, tworzy samodzielne skojarzenia

CO TO JEST?

przedmiot

JAKIE JEST?

duży, mały,
kolorowy

SŁOWO:
PARASOL

DO CZEGO SŁUŻY?

chroni przed
deszczem

Z CZYM SIĘ KOJARZY?

deszcz,
pogoda, mokro

Kategorie

Cel

Rozwijanie umiejętności grupowania słów według wspólnych cech znaczeniowych.

Materiały

12 kart obrazkowych,
3 duże pola kategorii.

Instrukcja

1. Nazwijcie karty.
2. Ustalcie kategorie.
3. Dziecko układa każdą kartę w odpowiednim miejscu.
4. Na końcu odpowiada: „Dlaczego te rzeczy pasują do siebie?”

Stopniowanie trudności

wyraźne kategorie →
bardziej podobne kategorie →
dziecko samo wymyśla nazwę kategorii →
podaje dodatkowy element

Adaptacje

logiczne alternatywne kategorie są dozwolone, jeśli dziecko wyjaśni wybór

Obserwacja

klasyfikuje na podstawie modelu, klasyfikuje samodzielnie, nazywa kategorię, wyjaśnia wspólną cechę, podaje własne przykłady

ZWIERZĘTA

JEDZENIE

UBRANIA

Wariant: Co nie pasuje?

Wylosuj jedną kartę i poproś dziecko, by wskazało, która karta w danej kategorii nie pasuje i wyjaśniło dlaczego.

Opisz bez nazywania

Cel

Rozwijanie umiejętności definiowania, opisywania i wyszukiwania cech znaczeniowych słowa.

Materiały

8–10 kart obrazkowych, karta podpowiedzi z pytaniami.

Instrukcja

1. Dziecko losuje kartę.
2. Nie pokazuje jej terapeutce.
3. Podaje kolejne wskazówki.
4. Terapeuta próbuje odgadnąć.

Stopniowanie trudności

mniej wskazówek, bez słów z tej samej rodziny, pojęcia bardziej abstrakcyjne

Adaptacje

pozwolić dziecku korzystać z karty pytań

Obserwacja

podaje funkcję, podaje kategorię, opisuje wygląd, podaje kilka cech, tworzy opis bez bezpośredniego modelu

Przeciwieństwa i cechy

Cel

Rozwijanie rozumienia słów opisujących cechy oraz relacji pomiędzy pojęciami przeciwnymi.

Materiały

pary obrazków, przedmioty do porównania, karta „JAKI/JAKA/JAKIE?”.

Instrukcja

1. Terapeuta prezentuje dwa kontrastowe obiekty.
2. Dziecko nazywa cechę. Np.: „Ten jest duży, a ten... mały.”
3. Dziecko szuka własnego przykładu.
4. Dziecko używa cechy w zdaniu.

Stopniowanie trudności

konkretne, wyraźne różnice → cechy mniej bezpośrednio widoczne

Adaptacje

pracować na bardzo konkretnych i widocznych różnicach

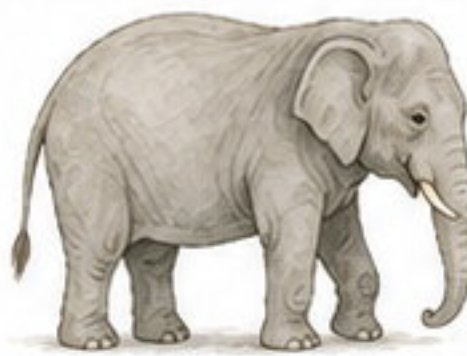
Obserwacja

rozumie pojedynczą cechę, podaje przeciwieństwo, rozpoznaje cechę w nowym przykładzie, używa jej w zdaniu

Wariant porównawczy:

Który jest największy? / Który jest najlżejszy?

Słowo w kontekście

Cel

Utrwalanie nowego słownictwa poprzez używanie go w kilku różnych, znaczących sytuacjach.

Materiały

3-5 słów docelowych, obrazki kontekstowe, karta pracy.

Instrukcja

1. Terapeuta wprowadza lub przypomina znaczenie.
2. Dziecko dopasowuje słowo do sytuacji.
3. Dziecko tworzy zdanie.
4. Terapeuta zmienia sytuację i sprawdza, czy dziecko nadal rozpoznaje właściwy kontekst.

Stopniowanie trudności

dopasowanie → zdanie
po modelu → własna sytuacja

Adaptacje

Dokończ zdanie:
„Trzeba iść ostrożnie, kiedy...”

Obserwacja

rozpoznaje słowo, rozumie znaczenie, używa po modelu, używa w nowym kontekście, spontanicznie wykorzystuje w wypowiedzi

SŁOWO: OSTROŻNIE

1. Przechodzę przez ulicę.

2. Niosę szklankę z wodą.

3. Schodzę po schodach.

PRACA ZE SŁOWEM

1

Co to znaczy?

2

Pokaż na obrazku.

3

Użyj w zdaniu. _____

4

Powiedz, kiedy można tak powiedzieć.

WARIANT: CZY PASUJE?

Zdecyduj, czy słowo pasuje do sytuacji.

MODUŁ 06

PRZETWARZANIE SŁUCHOWE

Usłyszeć. Utrzymać. Uporządkować. Zareagować.

Wspieranie umiejętności potrzebnych do świadomego odbioru, zapamiętywania i organizowania informacji słuchowej podczas zadań językowych.

Dziecko może słyszeć dźwięk prawidłowo, ale nadal mieć trudność z: utrzymaniem informacji, zapamiętaniem kolejności, porównaniem dwóch komunikatów, zauważeniem zmiany, odtworzeniem sekwencji.

Ćwiczenia w tym module nie stanowią samodzielnej diagnozy zaburzeń przetwarzania słuchowego. Służą rozwijaniu konkretnych umiejętności funkcjonalnych obserwowanych podczas terapii.

W tym module

- 38 Sekwencje słuchowe
- 39 Słuchowa pamięć robocza
- 40 Co usłyszałeś?
- 41 Wychwyć zmianę
- 42 Słuchowy kod

Sekwencje słuchowe

Cel

Rozwijanie umiejętności zapamiętywania i odtwarzania informacji w usłyszanym kolejności.

Materiały

6 prostych obrazków, żetony, opcjonalnie przedmioty odpowiadające słowom.

Instrukcja

1. Terapeuta podaje sekwencję słów lub czynności.
2. Dziecko słucha całej sekwencji.
3. Następnie odtwarza kolejność przy pomocy obrazków lub ruchu.
4. Po kilku udanych próbach można zwiększyć długość sekwencji.

Stopniowanie trudności

2 elementy → 3 elementy → 4 elementy

Adaptacje

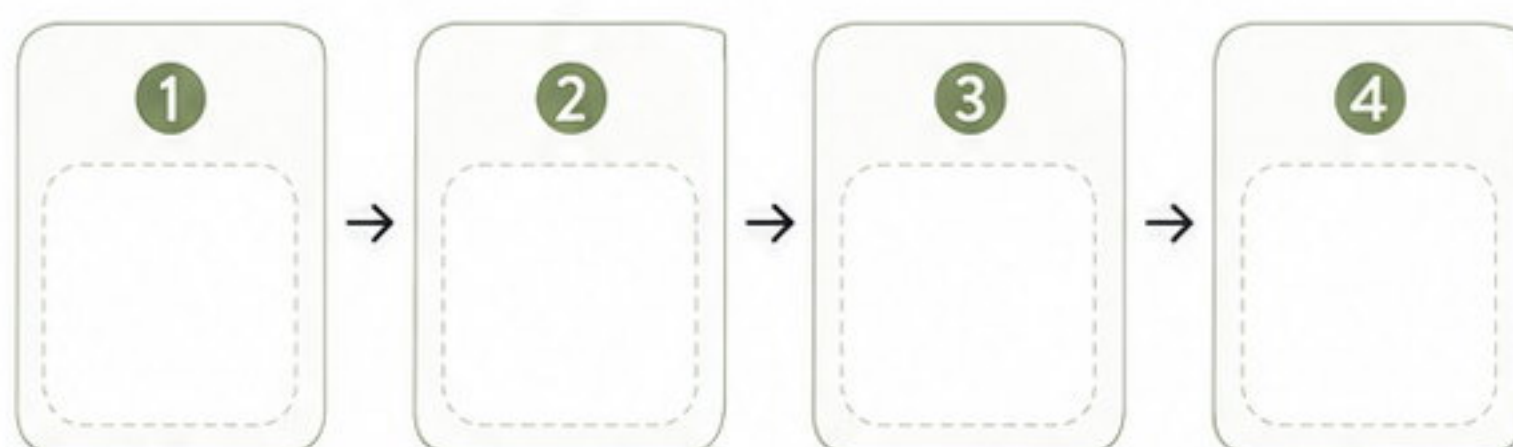
konkretne przedmioty, wolniejsze tempo, krótsza sekwencja

Obserwacja

pomija element, zmienia kolejność, dodaje element, potrzebuje powtórzenia, odtwarza poprawnie

Tablica sekwencji

Ułóż obrazki w odpowiedniej kolejności.

Przykładowe sekwencje

Poziom 1

Kot – piłka

Poziom 2

Kubek – pies – auto

Wariant ruchowy

Kłaśnij –
dotknij stołu –
podnieś rękę

Arkusz

Arkusz	Próba 1	Próba 2	Próba 3
2 elementy	☐	☐	☐
3 elementy	☐	☐	☐
4 elementy	☐	☐	☐

Słuchowa pamięć robocza

Cel

Ćwiczenie utrzymywania krótkiej informacji słuchowej w pamięci i jednoczesnego wykonywania na niej prostego działania.

Materiały

krótkie listy słów, karty kategorii, opcjonalne obrazki.

Instrukcja

1. Terapeuta podaje krótką listę słów.
2. Dziecko zapamiętuje listę.
3. Następnie wykonuje proste polecenie na tej informacji.
4. Po sukcesie można stopniowo zwiększać liczbę słów lub złożoność zadania.

Stopniowanie trudności

zapamiętaj i wybierz →
zapamiętaj i uporządkuj →
zapamiętaj i zmień

Adaptacje

krótsza lista, materiał obrazkowy, jedno proste pytanie

Obserwacja

utrzymuje całą listę, pamięta pierwszy element, pamięta ostatni element, wykonuje prostą operację, potrzebuje powtórzenia instrukcji

jabłko

but

pies

CO MAM ZROBIĆ
Z TĄ INFORMACJĄ?

Poziom 1

jabłko — but — pies
Które z nich było zwierzęciem?

Poziom 2

pies — jabłko — autobus
Powiedz najpierw jedzenie, potem pojazd.

Poziom 3

kot — dom
Powiedz w odwrotnej kolejności.
Odpowiedź: dom — kot

Lista: _____

Zadanie: _____

Odpowiedź: _____

Samodzielnie: ☐

Po powtórzeniu: ☐

Z pomocą: ☐

Co usłyszałeś?

Cel

Rozwijanie umiejętności wychwytywania i odtwarzania kluczowych informacji z krótkiego komunikatu słuchowego.

Materiały

- 6 krótkich komunikatów;
- karta odpowiedzi;
- opcjonalnie ilustracje wspierające.

Przebieg

Krok 1 — Posłuchaj.

Terapeuta czyta jedno krótkie zdanie lub dwuzdaniowy komunikat. Np.: „Ania wzięła parasol, ponieważ na dworze padał deszcz.”

Krok 2 — Krótka pauza.

Odczekać 2–3 sekundy bez dodatkowych podpowiedzi.

Krok 3 — Odpowiedz.

Terapeuta zadaje jedno pytanie, np.: „Co wzięła Ania?” lub „Dlaczego wzięła parasol?”

Krok 4 — Odtwórz.

Dziecko odpowiada własnymi słowami.

Stopniowanie trudności

Poziom 1 — jedno zdanie i jedna informacja.

Poziom 2 — jedno zdanie zawierające dwa istotne elementy.

Poziom 3 — dwa krótkie zdania.

Poziom 4 — krótka historia i 2–3 najważniejsze informacje.

Adaptacje

- użyć znanego słownictwa;
- skrócić komunikat;
- pokazać ilustrację po wysłuchaniu.

Obserwacja

- ☐ zapamiętuje główną informację;
- ☐ pamięta szczegóły;
- ☐ odpowiada po jednym odsłuchaniu;
- ☐ potrzebuje powtórzenia;
- ☐ przekazuje treść własnymi słowami.

POSŁUCHAJ

ZAPAMIĘTAJ

POWIEDZ

KTO / CO?

CO SIĘ WYDARZYŁO?

WAŻNY SZCZEGÓŁ

Wychwycić zmianę

Cel

Rozwijanie uwagi słuchowej poprzez porównywanie dwóch komunikatów i identyfikowanie elementu, który został zmieniony.

Koncepcja

Terapeuta mówi dwa bardzo podobne zdania. Dziecko ma zauważyć, co było inne.

Materiały

8 par krótkich zdań;
dwa symbole: 'tak samo' i 'zmiana';
opcjonalne ilustracje.

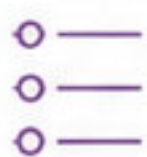
Przebieg

Krok 1 – terapeuta wypowiada pierwsze zdanie.

Krok 2 – po krótkiej przerwie wypowiada drugie.

Krok 3 – dziecko decyduje: TAK SAMO lub COŚ SIĘ ZMieniŁO.

Krok 4 – jeżeli nastąpiła zmiana, dziecko wskazuje lub nazywa zmieniony element.

Rodzaje zmian

osoba; przedmiot; czynność; cecha;
miejsce; kolejność; pojedyncze
słowo funkcyjne.

Adaptacje

zmieniać bardzo wyraźny element,
np. pies / samochód.

Stopniowanie trudności

zmieniać jeden krótki element
w dłuższym zdaniu.

Obserwacja

- ☐ zauważa zmianę
- ☐ lokalizuje zmianę
- ☐ nazywa różnicę
- ☐ radzi sobie bez wsparcia wizualnego

Chłopiec położył
piłkę **na stole**.

Chłopiec położył
piłkę **pod stołem**.

TAK SAMO

COŚ SIĘ
ZMieniŁO

Miniarkusz

Para	Tak samo	Zmiana	Co się zmieniło?
1.	☐	☐	
2.	☐	☐	
3.	☐	☐	
4.	☐	☐	

Słuchowy kod

Cel

Ćwiczenie zapamiętywania kolejności informacji słuchowej oraz przekształcania jej w działanie według ustalonej zasady.

Koncepcja

Każde słowo lub dźwięk oznacza konkretną czynność. Dziecko musi:

1. zapamiętać kod,
2. wysłuchać sekwencji,
3. wykonać właściwe czynności w kolejności.

Materiały

3-4 karty symboli; zestaw prostych ruchów; plansza do zapisu kodu.

Poziomy

Poziom 1 — dwa symbole, jedna sekwencja dwuetapowa.

Poziom 2 — trzy symbole.

Poziom 3 — sekwencje trzyetapowe.

Poziom 4 — po kilku próbach zakryć planszę kodu.

Adaptacje

pozostawić symbole widoczne.

Jak zwiększyć trudność

dodać jeden symbol;
zwiększyć długość sekwencji;
odroczyć wykonanie o kilka sekund.

Obserwacja

- ☐ pamięta znaczenie symboli;
- ☐ utrzymuje kolejność;
- ☐ wykonuje bez modelu;
- ☐ potrzebuje powtórzenia;
- ☐ radzi sobie po usunięciu planszy.

KOT = klaśnij

PIŁKA = dotknij stołu

DOM = podnieś rękę

PRZYKŁAD

Kot

dom

klaśnięcie → podniesienie ręki

SYMBOL → ZNACZENIE

1. _____ = _____

2. _____ = _____

3. _____ = _____

MODUŁ 07

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Nie tylko mówić — wiedzieć, co powiedzieć, kiedy i komu.

Cel modułu

Wspieranie praktycznych umiejętności komunikacyjnych potrzebnych w codziennych interakcjach społecznych.

Koncepcja w prostym języku

Skuteczna komunikacja to coś więcej niż znajomość słów i zdań. To także umiejętność rozumienia sytuacji i drugiej osoby oraz podejmowania odpowiednich decyzji.

- rozpoczynać kontakt;
- czekać na swoją kolej;
- reagować na rozmówcę;
- rozpoznawać emocje i intencje;
- dostosowywać komunikat do sytuacji;
- uwzględniać perspektywę drugiej osoby.

Zakres modułu

- dobieranie wypowiedzi do sytuacji;
- emocje i intencje;
- naprzemiennność;
- inicjowanie rozmowy;
- perspektywa rozmówcy;
- praktyczne scenariusze społeczne.

Ważna zasada

Akceptować różne, funkcjonalne sposoby komunikowania się, o ile są zrozumiałe, bezpieczne i odpowiednie do sytuacji.

ZAUWAŻAM

ROZUMIEM

WYBIERAM KOMUNIKAT

REAGUJĘ

W tym module

- 44 Co mogę powiedzieć?
- 45 Emocja i intencja
- 46 Poczekaj na swoją kolej
- 47 Rozpocznij rozmowę
- 48 Co myśli druga osoba?
- 49 Misje komunikacyjne

Co mogę powiedzieć?

Cel

Ćwiczenie dobierania funkcjonalnego komunikatu do konkretnej sytuacji społecznej.

Koncepcja

Dziecko ogląda krótką sytuację i zastanawia się, co można powiedzieć, aby osiągnąć cel komunikacyjny.

Materiały

6 kart sytuacyjnych; dymki wypowiedzi; opcjonalne odpowiedzi do wyboru.

Przebieg

1. Zobacz sytuację.
2. Ustal cel: chcę poprosić / odmówić / zapytać / dotączyć / wyjaśnić.
3. Wymyśl komunikat.
4. Odegraj krótką scenkę.

Adaptacje

Podać dwa komunikaty do wyboru.

Jak zwiększyć trudność

Poprosić o dwa różne sposoby powiedzenia tego samego.

Wariant

pasuje / trochę pasuje / nie pomaga.

Obserwacja

- ☐ rozpoznaje cel sytuacji
- ☐ wybiera funkcjonalny komunikat
- ☐ tworzy własną wypowiedź
- ☐ dostosowuje komunikat po reakcji rozmówcy

1 CO MOGĘ POWIEDZIEĆ?

Mogę się z wami pobawić?

.....

.....

2 CO MOGĘ POWIEDZIEĆ?

Możesz mi jeszcze raz wyjaśnić?

.....

.....

3 CO MOGĘ POWIEDZIEĆ?

Proszę, oddaj mi ją. Chcę jej teraz użyć.

.....

.....

Emocja i intencja

Cel

Rozwijanie umiejętności wykorzystywania kontekstu, mimiki, tonu głosu i treści wypowiedzi do interpretowania emocji oraz prawdopodobnej intencji rozmówcy.

Koncepcja

Ta sama wypowiedź może mieć różne znaczenie zależnie od sytuacji.

Materiały

krótkie scenki obrazkowe; proste opisy sytuacji; karty emocji; karty intencji.

Ważna zasada

Używać języka: „może czuć...”, „prawdopodobnie...”, „jedna możliwość to...”.

Przebieg

1. Zobacz sytuację.
2. Nazwij wskazówki: co się wydarzyło, co osoba powiedziała, jak może brzmieć jej głos, co robi jej ciało.
3. Zaproponuj emocję lub intencję.
4. Uzasadnij.

Adaptacje

Dać do wyboru dwie emocje.

Jak zwiększyć trudność

Pokazać sytuację, w której możliwe są dwie interpretacje.

Obserwacja

- ☐ zauważa kontekst
- ☐ rozpoznaje podstawową emocję
- ☐ podaje możliwą intencję
- ☐ uzasadnia odpowiedź
- ☐ akceptuje więcej niż jedną interpretację

CO SIĘ STAŁO?

+

CO WIDZĘ / SŁYSZĘ?

→

CO TO MOŻE ZNACZYĆ?

Przykład sytuacji

JAK MOŻE SIĘ CZUĆ?

zmartwiony

smutny

zaskoczony

JAKA MOŻE BYĆ INTENCJA?

informuje

prosi o pomoc

wyraża swoje uczucie

Jak może się czuć? _____

Skąd to wiesz? _____

Czego może teraz potrzebować? _____

Poczekaj na swoją kolej

Cel

Ćwiczenie naprzemienności w rozmowie i wspólnej aktywności bez redukowania komunikacji do sztywnej zasady 'nie przerywaj'.

Koncepcja

Rozmowa działa wtedy, gdy uczestnicy zauważają moment na własną wypowiedź i reagują na siebie nawzajem.

Materiały

prosty temat rozmowy;
żeton 'moja kolej / twoja kolej';
opcjonalnie gra planszowa lub wspólna aktywność.

Przebieg podstawowy

1. Ustalcie temat rozmowy lub aktywność.
2. Osoba A ma żeton i mówi lub działa.
3. Po zakończeniu oddaje żeton osobie B.
4. Osoba B odpowiada lub działa, po czym oddaje żeton z powrotem.

Trzy umiejętności do ćwiczenia

1. Poczekaj.
2. Odpowiedz.
3. Oddaj kolej.

Wariant w zabawie

Budowanie wieży:
jedna osoba dodaje klocek
i mówi jedno zdanie, potem
kolej przechodzi na drugą osobę.

Ważne

Nie wymagać stałego kontaktu wzrokowego jako warunku prawidłowego uczestniczenia w rozmowie.

MOJA KOLEJ ↔ TWOJA KOLEJ

Obserwacja

- ☐ zauważa kolej rozmówcy
- ☐ czeka z pomocą wizualną
- ☐ reaguje na wcześniejszą wypowiedź
- ☐ utrzymuje kilka wymian
- ☐ radzi sobie bez żetonu

Rozpocznij rozmowę

Cel

Rozwijanie umiejętności inicjowania kontaktu w prostych, codziennych sytuacjach.

Koncepcja

Rozmowę można rozpocząć na różne sposoby.

Materiały

6 sytuacji obrazkowych;
cztery karty strategii;
dymki wypowiedzi.

Cztery sposoby rozpoczęcia

1. PYTANIE – „Co budujesz?”
2. KOMENTARZ – „Ale wysoka wieża!”
3. PROŚBA – „Mogę dostać jeden klocek?”
4. WSPÓLNY TEMAT – „Też lubię dinozaury.”

Przebieg

1. Obserwuj sytuację.
2. Wybierz strategię.
3. Powiedz pierwsze zdanie.
4. Sprawdź reakcję rozmówcy.

Jak ułatwić

Pozostawić cztery karty strategii widoczne.

Jak zwiększyć trudność

Pokazać scenę bez gotowej podpowiedzi i zapytać: „Jak możesz rozpocząć?”

Wariant

zdanie niedopasowane do sytuacji
Pozwala uczyć się rozpoznawania mniej trafnych sposobów początku rozmowy.

Obserwacja

- ☐ inicjuje po modelu
- ☐ wybiera strategię
- ☐ samodzielnie rozpoczyna
- ☐ reaguje na odpowiedź rozmówcy
- ☐ utrzymuje dalszą wymianę

PYTANIE

„Co budujesz?”

KOMENTARZ

„Ale wysoka wieża!”

PROŚBA

„Mogę dostać jeden klocek?”

WSPÓLNY TEMAT

„Też lubię dinozaury.”

MOJE PIERWSZE ZDANIE: _____

Co myśli druga osoba?

Cel

Rozwijanie umiejętności uwzględniania tego, że druga osoba może posiadać inną wiedzę, perspektywę, preferencje lub oczekiwania.

Koncepcja

Dwie osoby mogą patrzeć na tę samą sytuację i wiedzieć o niej coś innego.

Materiały

proste scenki sytuacyjne;
dwa dymki myśli; pytania pomocnicze.

Pytania pomocnicze

- Co wie pierwsza osoba?
- Co wie druga osoba?
- Czego nie widziała?
- Czego może się spodziewać?

Przebieg

1. Opisz sytuację.
2. Ustal, co widziała każda postać.
3. Porównaj ich wiedzę.
4. Zapytaj o możliwą reakcję każdej osoby.

Jak ułatwić

Pokazać dwie wyraźne różne perspektywy.

Jak zwiększyć trudność

różne preferencje; niepełna wiedza; nieporozumienie; różne przewidywania.

Ważne

Jeżeli odpowiedź jest logiczna, poprosić: „Co sprawia, że tak myślisz?”

Obserwacja

- ☐ rozpoznaje różnicę wiedzy
- ☐ przewiduje zachowanie postaci
- ☐ uzasadnia odpowiedź
- ☐ uwzględnia alternatywną perspektywę

Spójrz na sytuację. Dziewczynka widziała, jak chłopiec schował zabawkę do szuflady. Chłopiec tego nie widział.

OSOBA A WIE: _____

OSOBA B WIE: _____

Misje komunikacyjne

Połącz umiejętności i wykorzystaj je w prawdziwej interakcji.

To strona praktyczna, która łączy i utrwala umiejętności komunikacji społecznej w realistycznych, krótkich scenariuszach. To nie jest test końcowy — to trening elastyczności, inicjatywy i dostosowania komunikatu do sytuacji.

STRUKTURA MISJI

SYTUACJA — Co się dzieje?

CEL — Co dziecko chce osiągnąć?

KOMUNIKAT — Co może powiedzieć lub zrobić?

REAKCJA — Jak zareagowała druga osoba?

NASTĘPNY KROK — Co można zrobić dalej?

JAK UŁATWIĆ

- gotowe karty strategii;
- dwa komunikaty do wyboru;
- możliwość odegrania sytuacji razem z terapeutą.

JAK ZWIĘKSZYĆ TRUDNOŚĆ

- nie podawać gotowego rozwiązania;
- zmieniać reakcję rozmówcy;
- prosić o znalezienie alternatywnego sposobu.

ZASADA TERAPEUTY

Najważniejsze pytanie nie brzmi:
„Czy dziecko zrobiło to idealnie?”
Lepiej zapytać:
„Czy komunikat pomógł dziecku osiągnąć jego cel i czy potrafiło dostosować go do reakcji drugiej osoby?”

MISJE DO WYKONANIA

MISJA 1 — DOŁĄCZ DO AKTYWNOŚCI

Sytuacja: Inne dzieci bawią się w grupie.

Cel: Dołączyć do zabawy.

MISJA 2 — POPROŚ O WYJAŚNIENIE

Sytuacja: Nie rozumiesz zadania lub polecenia.

Cel: Uzyskać wyjaśnienie.

MISJA 3 — POWIEDZ, CZEGO POTRZEBUJESZ

Sytuacja: Potrzebujesz pomocy lub narzędzia.

Cel: Poprosić o potrzebną pomoc lub rzecz.

MISJA 4 — NAPRAW NIEPOROZUMIENIE

Sytuacja: Doszło do nieporozumienia.

Cel: Wyjaśnić i przywrócić dobrą relację.

MISJA 5 — UTRZYMAJ ROZMOWĘ

Sytuacja: Rozmawiasz z kolegą/koleżanką lub dorosłym.

Cel: Utrzymać rozmowę i rozwijać temat.

MOJA MISJA — PLAN DZIAŁANIA

Sytuacja: _____

Mój cel: _____

Co mogę powiedzieć / zrobić: _____

Co zrobiła druga osoba: _____

Co mogę zrobić dalej: _____

MAŁE KROKI → WIĘCEJ SAMODZIELNOŚCI → BARDZIEJ FUNKCJONALNA KOMUNIKACJA

